

การบริหารราชการแผ่นดินในภาวะการโหยหาประชาธิปไตย Administration of State Affairs in a State of Longing for Democracy

พระอุดมสิทธินายก (กำพล คุณงกโร)¹ ธิติวุฒิ หมั่นมี²
Phra Udomsittinayok (Kumphol Kunungkaro), Thitiwut Manmee

บทคัดย่อ (Abstract)

ประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่คนทั้งหลายโหยหาไม่ใช่เฉพาะคนไทยเท่านั้น แต่เป็นประชาชนทุกชนชาติที่ต้องการใช้สิทธิของตนอย่างเต็มที่ภายใต้กรอบของความเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง แต่เราจะเชื่อได้อย่างไรว่าประชาธิปไตยในแต่ละประเทศจะเป็นประชาธิปไตยสากลที่ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของผู้มีอำนาจในการบริหารประเทศนั้น ๆ ประเทศไทยในปัจจุบันแม้ว่าการบริหารประเทศจะอยู่ภายใต้การบริหารของผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งก็ตาม แต่โดยความเป็นจริงแล้วการใช้สิทธิของประชาชนในเรื่องต่าง ๆ ตามที่รัฐธรรมนูญให้สิทธิไว้ประชาชนยังใช้ได้ไม่เต็มที่ จึงเป็นที่มาของการโหยหาประชาธิปไตยในการบริหารราชการแผ่นดินภายใต้การนำของผู้นำรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในปัจจุบัน

คำสำคัญ (Keyword): ประชาธิปไตย; รัฐประหาร; การบริหารราชการแผ่นดิน

Abstract

Democracy is something that people long for, not just Thai people. Rather, it is people of all nations who want to exercise their rights to the fullest within the framework of true democracy. But how can we believe that democracy in each country will be a universal democracy that is not governed by the powers that govern that country? the election But in fact, the people's rights in various matters as provided by the Constitution are still not fully utilized by the people. This is the source of the longing for democracy in the administration of the state under the leadership of the current elected government leaders.

Keywords: Democracy; Coup; Government Administration

Received: 2021-08-02 Revised: 2021-08-18 Accepted: 2021-08-29

¹ รองเจ้าคณะจังหวัดนนทบุรี วัดบางอ้อชัย ตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี
Deputy Priest of Nonthaburi Province Wat Bang Oi Chang, Bang Si Thong Subdistrict, Bang Krui District, Nonthaburi Province. Corresponding Author e-mail: Armmo_2006@hotmail.com

² ภาควิชารัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Department of Political Science Faculty of Social Sciences Mahachulalongkornrajavidyalaya University. e-mail: Thitiwut.man@mcu.ac.th

บทนำ (Introduction)

บทความเรื่องการบริหารราชการแผ่นดินในภาวะการโยกย้ายประชาธิปไตย ผู้เขียนขอเริ่มต้นด้วยการเน้นไปที่ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” ก่อนว่าแท้ที่จริงแล้วประชาธิปไตยที่เราหรือประชาชนโยกย้ายนั้นคืออะไร ผู้เขียนจะขอสรุปความหมายจากนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์ที่ให้ความหมายเกี่ยวกับเรื่องนี้เอาไว้ ซึ่งสามารถแยกความหมายของประชาธิปไตยได้ 5 ข้อตามที่มาดังนี้

ความหมายตามที่มาที่หนึ่ง คือ ประชาธิปไตย ซึ่งตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า Democracy ซึ่งเกิดจากการผสมคำสองคำ คือ Demos กับ Keratein หรือ Demos หมายถึง ประชาชน และ Kraters หรือ Keratein หมายถึง การปกครอง ฉะนั้นประชาธิปไตย (Demoskratia) จึงหมายถึง การปกครองโดยประชาชน ส่วนคำว่าประชาธิปไตยที่ใช้ภาษาไทยของเรานั้นบัญญัติขึ้นโดยเทียบกับศัพท์ภาษาอังกฤษ เป็นการนำเอาคำสองคำมารวมกันคือ ประชา ซึ่งเป็นคำสันสกฤตรูปคำเดิม คือ ปรชา แปลว่า ราชกร หรือประชาชนและคำว่า อธิปไตย แปลว่า ความเป็นใหญ่อย่างยิ่ง ฉะนั้นประชาธิปไตยจึงหมายถึง ระบอบการปกครองที่ประชาชนมีอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศนั่นเอง

ความหมายตามที่มาที่สอง คือ ประชาธิปไตยความหมายตามที่มาและขอบเขตอำนาจ มีผู้ให้ความหมายของประชาธิปไตยไว้ว่า อำนาจสูงสุดมาจากประชาชน ทั้งนี้โดยอ้างว่ามนุษย์ทุกคนเกิดมามีสิทธิและเสรีภาพโดยธรรมชาติ พวกเขาสามารถที่จะคิดและกระทำการใด ๆ ได้ แต่เมื่อมนุษย์มาอยู่รวมกันเป็นสังคม เขาจะสละสิทธิ์และอำนาจบางประการให้กับผู้ปกครอง เพื่อใช้อำนาจนั้นดำเนินการภายในกรอบที่กำหนด ฉะนั้นเราจะพบว่ารัฐบาลในประเทศประชาธิปไตยนั้นจะมีอำนาจที่มีขอบเขต

ความหมายตามที่มาที่สาม คือ ความหมายที่เน้นเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค นักปรัชญาการเมืองหลายท่านที่ชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการปกครองที่ดีก็คือ การปกครองที่เคารพสิทธิและความเสมอภาคของมนุษย์ เชื่อว่า สมาชิกของสังคมทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมโดยรวม นอกจากนี้ระบบการเมืองจะต้องเปิดโอกาส หรือให้เสรีภาพแก่ประชาชนในการดำเนินการใด ๆ ภายใต้กฎระเบียบของสังคมด้วย ซึ่งรูปแบบการปกครองดังกล่าวก็คือ ระบอบประชาธิปไตย

ความหมายตามที่มาที่สี่ คือ ความหมายที่เน้นการเข้ามีส่วนร่วมหรือเสียงของประชาชน ในเมื่อระบอบประชาธิปไตยให้ความสำคัญกับประชาชนในฐานะที่เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยใช้อำนาจนี้อ่านทางองค์กรทางการเมืองต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สุขของตนเอง บทบาทของประชาชนในทางการเมือง จึงมีความสำคัญมากในระบอบนี้จนมีผู้กล่าวว่า ประชาธิปไตยนั้นถือว่าประชาชนคือ เสียงสวรรค์ เป็นระบอบที่เปิดโอกาสให้ประชาชนร่วมดำเนินการเพื่อสร้างสรรค์สังคมของตนเอง กิจกรรมการเข้าร่วมทางการเมืองของประชาชน อาจเป็นทางอ้อมโดยผ่านกระบวนการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่แทน หรืออาจเป็นทางตรง เช่น การประท้วง การร้องเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้รัฐบาลรับทราบถึงปัญหา เป็นต้น

สุดท้ายความหมายตามที่มาที่ห้า คือ ความหมายที่เน้นเจตนารมณ์ของประชาชน ประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์น แห่งสหรัฐอเมริกาได้ให้ความหมายของคำว่าประชาธิปไตยไว้อย่างกระชับและคมคายว่า เป็นการปกครองของประชาชน โดย ประชาชน และเพื่อประชาชน ในระบอบประชาธิปไตยนั้น ผู้นำทางการเมืองเป็นผู้ที่ถือเสมือนเป็นตัวแทนเจตนารมณ์ของประชาชน รัฐบาลเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมาก หรือได้รับเสียงสนับสนุนส่วนใหญ่ รัฐบาลจะคงอยู่ในอำนาจต่อไปได้เมื่อวาระสิ้นสุดลง ก็โดยการแสดงให้ประชาชนผู้เลือกตั้งเห็นว่ารัฐบาลสามารถสนองตอบต่อเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพเท่านั้น

เมื่อทราบความหมายของคำว่าประชาธิปไตยแล้วผู้เขียนจะวิเคราะห์การบริหารราชการแผ่นดินของผู้บริหารประเทศในปัจจุบันซึ่งในบทความนี้หมายเอาการบริหารของรัฐบาลภายใต้การนำของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรีคนปัจจุบัน ว่าตั้งแต่รัฐบาลชุดนี้ขึ้นมาบริหารประเทศทั้งที่เป็นการบริหารในสมัยที่ยึดอำนาจมาหรือในสมัยที่ได้รับการเลือกตั้งมานั้นว่าการบริหารงานประเทศเป็นเช่นไร ในบทความนี้ผู้เขียนจะนำเสนอและวิเคราะห์ในประเด็นที่เกี่ยวกับบริหารที่มีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่หรือปากท้องของประชาชนเท่านั้น ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นว่าจะมีเกือบทุกเรื่องที่เป็นการทำงานของรัฐบาลเพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนทั้งนั้นแต่ผู้เขียนจะวิเคราะห์เพียงสามประเด็นดังต่อไปนี้

๑. เศรษฐกิจ

๒. สังคมและการเมือง

ประเด็นแรกการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลที่ส่งผลต่อระบบเศรษฐกิจ

จากประเด็นนี้มีการวิเคราะห์ของนักวิชาการจำนวนมากและการเปิดเผยเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่าความเหลื่อมล้ำของรายได้ระหว่างคนรวยกับคนจนเพิ่มขึ้นสูงมาก คนมีรายได้สูง 10% มีรายได้มากกว่าคนที่มียาได้ต่ำสุดถึง 20 เท่า สะท้อนถึง การกระจุกตัวของรายได้ในกลุ่มบน การแบ่งปันผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจก็ยังไม่ทั่วถึงไปสู่คนกลุ่มล่าง ด้านการศึกษาก็พบว่า ลูกคนรวยมีโอกาสเรียนต่อปริญญาตรีสูงถึง 65.6% แต่ลูกคนจนมีโอกาสเรียนต่อปริญญาตรีเพียง 3.8% เท่านั้น ทั้งที่งบประมาณการศึกษาได้รับมากที่สุด ทุกปี และยังมีกระทรวงที่ดูแลเกี่ยวกับการศึกษามากที่สุดในโลกถึง 2 กระทรวง กล่าวคือ กระทรวงศึกษาธิการ และ กระทรวงการอุดมศึกษาฯ แต่ความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาของไทยกลับไม่มีความเจริญแต่เทียบเท่าได้กับประเทศยากจนในทวีปแอฟริกาด้วยซ้ำ

ตัวเลขคนจนของสภาพัฒนาฯ 6.7 ล้านคน ตามตัวเลขผู้ใช้ “บัตรคนจน” หรือ “บัตรสวัสดิการแห่งรัฐ” ที่กระทรวงการคลังแจกเงินให้ทุกเดือนนั้น มีประมาณ 14 ล้านคน มากกว่าตัวเลขของสภาพัฒนาฯ ถึง 2 เท่าเลยทีเดียว

หนี้สาธารณะ ที่รัฐบาลกู้มาใช้จ่ายตลอด 7 ปีในรัฐบาลชุดนี้ วันนี้อยู่ที่ 40% ของจีดีพี ปีนี้ 2564 หนี้สาธารณะเพิ่มขึ้นเป็น 57% ของจีดีพี อีก 3% ก็ชนเพดาน 60% ที่กฎหมายกำหนดว่าห้ามเกิน แต่เมื่อรัฐบาลบริหารประเทศให้ดีกว่านี้ไม่ได้ ผู้เขียนเชื่อว่าจะมีการแก้กฎหมายเพื่อเพิ่มเพดานหนี้ให้สูงขึ้นไป สุดท้ายอนาคตประเทศไทยและอนาคตคนไทย 70 ล้านคน หลังโควิดจะเป็นอย่างไร ก็เป็นเรื่องที่เหนือการคาดเดา

“จุดอ่อน” ที่ทำให้ประเทศไทยพัฒนาไม่ได้ เกิดจากการสร้าง “รัฐราชการ” ของ คสช. เพื่อครอบงำ “ระบอบประชาธิปไตยครึ่งใบ” ในปัจจุบัน แม้จะเห็นโอกาสอยู่ข้างหน้าก็ยากที่จะไปถึง เพราะมี “ระบบรัฐราชการ” เป็นด่านสกัด ทำให้ประเทศไทยเสียโอกาสมากมาย และคนไทยก็เสียโอกาสกันทุกคน เป็นผลกระทบระดับชาติเลยทีเดียว

เนื่องจากการบริหารราชการแผ่นดินล้มเหลวด้วยการคอร์รัปชันอำนาจของรัฐบาล ตลอด 7 ปีที่ผ่านมา นั้น คณะสามัคคีประชาชนเพื่อประเทศไทย ซึ่งประกอบด้วยภาคประชาชนอันหลากหลาย ได้ประกาศขับไล่ผู้นำรัฐบาล ออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีมาตั้งแต่วันที่ 4 เมษายน 2564 เพื่อรับผิดชอบต่อชาติบ้านเมืองที่กำลังวิกฤตและดิ่งลงสู่หุบเหวแห่งหายนะ ภายใต้วิกฤตเศรษฐกิจและหนี้สิน รวมถึงความทุกข์เข็ญของประชาชนจากสถานการณ์โรคระบาดที่ประเทศไทยขาดผู้นำที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา ปัญหาที่เกี่ยวกับเศรษฐกิจที่เกิดผลกระทบต่อปากท้องของประชาชนผู้เขียนขอสรุปดังนี้

เรื่องแรกคือเรื่องปัญหาปากท้องของเศรษฐกิจฐานราก ที่ประชาชนอยู่ในภาวะรายได้น้อย ค่าใช้จ่ายสูง หนี้สินเพิ่ม การกระจายรายได้ยังมีปัญหาหลงไปไม่ถึงฐานราก นอกจากนี้รัฐบาลยังมีปมร้อนเรื่องการขึ้นค่าแรงขั้นต่ำ 400 บาท จะทำได้ตามสัญญาที่หาเสียงไว้หรือไม่ หากทำไม่ได้รัฐบาลก็เสียทั้งคะแนนนิยมและการแก้ปัญหาปากท้องไม่สำเร็จไปด้วย ต่อมาคือเรื่องราคาพืชผลเกษตรตกต่ำ เนื่องจากภัยแล้งปีนี้รุนแรงทำให้ราคาพืชผลทางการเกษตรทั้งข้าว ยางพารา ปาล์ม น้ำมัน ราคาตก การแก้ปัญหาเฉพาะหน้าของรัฐบาล คือ การประกันราคาพืชผลทางการเกษตรจะทำได้รวดเร็วแค่ไหน หากแก้ไขช้า เศรษฐกิจฐานรากยิ่งแย่นักธุรกิจก็จะเจอแรงกดดันการบริหารเศรษฐกิจที่ไม่ถูกใจประชาชนมากขึ้น

นอกจากนั้นเรื่องส่งออกก็เป็นปัญหาใหญ่ที่รัฐบาลยกภูเขาไม่พ้นจากอก เพราะหลังจากพิชสงครามการค้าสหรัฐกับจีน และลามไปถึงสหรัฐกับยุโรป ประกอบกับค่าเงินบาทแข็งค่าอย่างรวดเร็ว ทำให้การส่งออกของไทยทรุดหนักจากที่คาดว่าจะขยายตัวได้ 3-4% ล่าสุดคาดว่าจะขยายตัวได้ 0% ถึงขยายตัวติดลบ 1% ซึ่งหากเป็นเช่นนั้นจะทำให้เศรษฐกิจไทยภาพรวมขยายตัวชะลอมากขึ้น

เรื่องการท่องเที่ยวลดก็เป็นอีกเรื่องที่น่าสนใจซึ่งที่ผ่านมาการท่องเที่ยวถือเป็นตัวช่วยเศรษฐกิจไทยให้ขยายตัวได้ดี แต่จากภาวะเศรษฐกิจโลกชะลอตัวจากสงครามการค้า ทำให้นักท่องเที่ยวลดการท่องเที่ยวในไทยและทุกๆ ประเทศในโลก จึงเป็นโจทย์ยากของรัฐบาลใหม่ว่าจะกระตุ้นให้คนเข้ามาเที่ยวในเมืองไทยได้อย่างไร

ประเด็นต่อมาเรื่องเศรษฐกิจชะลอตัว เป็นที่รู้กันว่า หน่วยงานต่างๆ ปรับลดการขยายตัวเศรษฐกิจจากใกล้ 4% เหลืออยู่ 3% โดยหลายแห่งคาดว่าจะขยายตัวได้ต่ำกว่า 3% ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ของรัฐบาลที่ต้องเข้ามาพยุงเศรษฐกิจกลางให้ฟื้นกลับขึ้นมาให้ได้ เพราะหากเศรษฐกิจภาพรวมแย่ เศรษฐกิจฐานรากประชาชนจะมีความเป็นอยู่ที่ลำบากมากขึ้นและสุดท้ายเรื่องความไม่เชื่อมั่นทีมเศรษฐกิจของรัฐบาลเป็นเรื่องที่ค้างคาใจของนักลงทุนอยู่ตลอดเวลา เพราะเป็นรัฐบาลผสมที่เกิดจาก 19 พรรคการเมือง ทีมเศรษฐกิจถูกจัดสรรจากโควตาทางการเมือง มากกว่าที่วางคนที่

เหมาะสมกับงาน เป็นผลลบท่อนัก ลงทุนและความเชื่อมั่นของผู้บริโภค รวมถึงอาจมีผลต่อความล่าช้าในการดำเนินโครงการโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ของรัฐบาลให้ทันกำหนดการที่วางไว้

ประเด็นที่สองที่ผู้เขียนจะวิเคราะห์ในบทความนี้คือการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลที่มีผลกระทบต่อสังคมและการเมือง

ประเด็นนี้ผู้เขียนได้อ้างถึงบันทึกสรุปผลงานของคณะสามัคคีประชาชนเพื่อประเทศไทย ที่ได้สรุปผลงานความล้มเหลวต่อสาธารณชนภายใต้การบริหารของ พล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ที่ทุจริตประพฤติมิชอบในการใช้อำนาจเผด็จการบริหารบ้านเมืองอย่างไรบ้าง โดยคณะรัฐมนตรีเป็นผู้มีส่วนรู้เห็นในการออกมติร่วมกันเพื่อบริหารราชการแผ่นดินจนทำให้บ้านเมืองเสียหาย เกิดความทุกข์ยากเข็ญไปทุกหัวระแหงยกเว้นก็แต่เพียงคณะรัฐมนตรีเท่านั้น ในบทความนี้ผู้เขียนจะนำเสนอเนื้อหาที่เกิดจากการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ที่ส่งผลกระทบต่อสังคมและการเมืองโดยมีรายละเอียดผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการบริหารงานโดยลำดับประเด็นดังนี้

ภายหลังการรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 ประชาชนผู้เห็นต่างถูกจับกุมคุมขังและถูกข่มขู่คุกคามจำนวนมาก โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติเข้าควบคุมอำนาจการปกครองประเทศ โดยอ้างว่าเพื่อให้สถานการณ์กลับเข้าสู่ความสงบโดยเร็ว ประชาชนในชาติเกิดความรักความสามัคคีเช่นเดียวกับห้วงที่ผ่านมา โดยขอเวลาอีกไม่นานเพื่อเป็นการปฏิรูปโครงสร้างทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และอื่นๆ แต่เวลาผ่านไปล่วง 7 ปี ประเทศชาติกลับถอยหลังลงคลอง ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอะไรที่ดีขึ้น นอกจากวิกฤตประเทศที่รัฐบาลหลงอำนาจ หลอกลวงประชาชนและกลายเป็นคู่ขัดแย้งของประชาชนเสียเอง ข้อเสนอการปฏิรูปประเทศทุกอย่างถูกทอดเวลาออกไปเพื่อรักษาอำนาจไว้ โดยไร้การปฏิรูปใดๆ ตามพันธสัญญา แม้แต่การปฏิรูปตำรวจตามรัฐธรรมนูญก็ถูกยักยั้งเพื่อให้รับใช้อำนาจตนเองแต่เพียงกลุ่มเดียว จึงถือได้ว่า ผู้นำรัฐบาล “ตระบัดสัตย์” ต่อประชาชน (<https://thematter.co/thinkers> เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 31 ก.ค.64)

หลังการเลือกตั้งทั่วไปเมื่อ 24 มีนาคม 2562 ภายใต้รัฐธรรมนูญสืบทอดอำนาจของผู้นำรัฐบาลและคณะ ที่กำหนดให้สมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) ที่ตนเองเลือกมาสามารถเลือกนายกรัฐมนตรีได้ ผู้นำรัฐบาลและคณะได้คอร์รัปชั่นอำนาจจากสภาผู้แทนราษฎรก่อตั้งรัฐบาลกึ่งเผด็จการรัฐสภาขึ้น สถาปนาระบอบอำนาจนิยมแบบเบ็ดเสร็จ ควบคุมองค์กรอิสระในการตรวจสอบถ่วงดุลย์มาอย่างต่อเนื่องถึง 2 ปีกว่า โดยใช้อำนาจและเงินตราจ่ายค่าตอบแทนเพื่อปิดบังอำพรางความฉ้อฉลของตนเอง จึงนำพาชาติบ้านเมืองไปสู่ความวิบัติฉิบหาย ระบบนิติรัฐ-นิติธรรมพังทลาย รวบอำนาจปวงชนชาวไทยไปอยู่ในมือของพวกพ้องตนเองไม่กั้น ครอบงำศาลและกระบวนการยุติธรรม เปลี่ยนเจตนารมณ์รูปแบบการปกครองจากระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข กลายเป็น “ระบอบประยุทธ์” ที่มีผู้นำรัฐบาลเป็นศูนย์กลางของอำนาจทั้งหมด และกลายเป็นรัฐบาลสืบทอดอำนาจจนถึงปัจจุบัน รัฐบาลบริหารงานล้มเหลวในการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชั่น ไม่มีผลงานให้เห็นเป็นรูปธรรมทั้งที่นโยบายการทุจริตคอร์รัปชั่นถือเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลตระหนักดีตั้งแต่เป็นรัฐบาลสมัยแรก ที่ถูกหนดไว้ในการแก้ไขปัญหาทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการ ทั้งฝ่ายการเมืองและฝ่ายราชการประจำ แต่ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชั่นที่เกิดขึ้น

กลับหมักหมมต่อเนื่องกันมาหลายปี โดยเกิดขึ้นจากการบริหารที่ล้มเหลวของรัฐบาลที่ปราศจากการตรวจสอบ โดยใช้วาระแห่งชาติเรื่องการปราบปรามการทุจริตคอร์รัปชันเป็นเพียงเพื่อสร้างภาพและเป็นเครื่องมือของรัฐบาลที่จะใช้จัดการฝ่ายตรงข้ามทางการเมือง ในขณะที่มีการปกป้องดูแลพวกพ้องของตนในฝั่งรัฐบาลที่ถูกกล่าวหาเรื่องทุจริตอย่างเห็นได้ชัด ชำร้ายยังปล่อยให้มีการทุจริตคอร์รัปชันเพิ่มมากขึ้นทุกปี โดยการโกงเงินภาษีประชาชนเป็นแสนล้านบาท ในวันที่เศรษฐกิจฝืดเคืองที่พี่น้องประชาชนอยู่ในสถานะที่ลำบากยากแค้น และต้องต่อสู้กับภัยโควิด-19

คณะรัฐมนตรีภายใต้ผู้นำรัฐบาลไร้มาตรฐาน ขาดจริยธรรมและคุณธรรมอย่างร้ายแรง หลายคนมีผลประโยชน์ทับซ้อนและเกี่ยวข้องกับธุรกิจสีเทา หลายคนมีประวัติฉ้อฉลถูกกล่าวหาทุจริตประพฤติมิชอบมาก่อน การเสนอชื่อรัฐมนตรีล้วนมองแต่ผลประโยชน์ต่างตอบแทนจนระบบคุณธรรมและจริยธรรมได้กลายเป็นประเด็นการเมืองที่มีการโต้เถียงกันอย่างกว้างขวางในปัจจุบัน เนื่องจากการฝ่าฝืนจริยธรรมร้ายแรงในการบริหารราชการแผ่นดิน แม้จะเขียนไว้ในรัฐธรรมนูญมาตรา 276 ให้ศาลรัฐธรรมนูญและองค์กรอิสระดำเนินการให้มีมาตรฐานทางจริยธรรมภายใน 1 ปี นับแต่วันประกาศในรัฐธรรมนูญ แต่รัฐบาลกลับไม่ได้ให้ความสำคัญ จึงไม่สามารถเป็นแบบอย่างให้ข้าราชการของแผ่นดินกว่า 2.3 ล้านคนแต่อย่างใด รัฐบาลและพรรคร่วมรัฐบาลหลอกลวงประชาชนที่รับปากจะแก้ไขรัฐธรรมนูญตามที่หาเสียงและแถลงนโยบายต่อรัฐสภา ในขณะที่ภาคประชาชนและพรรคการเมืองผลักดันให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่เป็นประชาธิปไตย แต่รัฐบาลกลับใช้เผด็จการรัฐสภาเสียงข้างมากโดยมี ส.ว.250 คนของตนเองที่ไม่ละอายต่อบาปลงมติปิดกรงแก้ไขรัฐธรรมนูญทั้ง 7 ฉบับ รวมถึงร่างแก้ไขของประชาชนโดยตรงและเตะถ่วงการแก้ไขจนนำไปสู่การตีความของศาลรัฐธรรมนูญกำหนดให้ประชาชนเป็นผู้สถาปนารัฐธรรมนูญ ให้มีการประชามติเพื่อร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ต่อไป แต่รัฐบาลก็ไม่ได้รับแรงดำเนินการดังกล่าวแต่อย่างใด ชำร้ายยังพยายามใช้ระบบเผด็จการรัฐสภาเพื่อเสนอแก้ไขเฉพาะรายมาตราที่ตนเองได้ประโยชน์เท่านั้น

รัฐบาลปล้นอำนาจเพื่อเข้ามาโดยอ้างว่าเพื่อรักษาความสงบ แก้ไขความขัดแย้งและความวุ่นวายของบ้านเมือง แต่ปัจจุบันได้กลายเป็นคู่ความขัดแย้งของประชาชนเอง โดยไม่มีแม้แต่นวทางการปรองดองและสร้างความสามัคคีให้แก่คนไทยในชาติ แต่ประชาชนผู้เห็นต่างทางการเมืองทุกกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็อดีตแกนนำ นปช. พันธมิตรฯ หรือ กปปส. กลับต้องคดีรับโทษมากมาย ทั้งที่ไม่ใช่ผู้กระทำทำให้ประชาชนบาดเจ็บล้มตายและทรัพย์สินเสียหายเลย 7 ปีที่ผ่านมาจึงสูญเปล่า ทั้งที่ควรจะดำเนินการทางกฎหมายให้เกิดการปรองดองของคนในชาติ นำหลักความเป็นธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน (Transitional Justice-TJ) และความยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice-RJ) มาใช้ในการแก้ปัญหาความขัดแย้งทางการเมืองของคนในชาติ แต่กลับใช้กฎหมายพิเศษเข้าคุกคามประชาชนอย่างกว้างขวางจนเกิดการแตกแยก ขาดความสามัคคี เพื่อประโยชน์ในการแบ่งแยกและปกครองของตนเอง

ผู้นำรัฐบาลและคณะได้ใช้อำนาจเผด็จการ คุกคามประชาชนผู้เห็นต่างทางการเมืองอย่างกว้างขวาง หลังการรัฐประหาร 7 ปีที่ผ่านมา นักกิจกรรมจำนวนมากถูกออกคำสั่งเรียกให้ไปรายงาน

ตัว หลายคนเลือกที่จะลี้ภัยไปประเทศเพื่อนบ้านและเคลื่อนไหวทางการเมืองบนโลกออนไลน์อย่างต่อเนื่อง ปัจจุบันมีผู้ลี้ภัยทางการเมืองที่ถูกอุ้มหายและคาดว่าถึงแก่ความตายไปไม่น้อยกว่า 6 คน มีผู้ถูกผลักดันให้ลี้ภัยจากสถานการณ์ทางการเมืองและการไล่ล่ากวาดล้างที่เกิดขึ้นอย่างน้อย 104 ราย ภายใต้ประกาศและคำสั่ง คสช. ทำให้เกิดกลุ่มประชาชนที่ตัดสินใจเดินทางออกนอกประเทศจำนวนหนึ่งด้วยความหวาดกลัวจากการถูกติดตามคุกคาม ซึ่งรัฐบาลเผด็จการได้แทรกแซงและใช้กระบวนการยุติธรรมแบบเลือกปฏิบัติ จนประชาชนไม่เห็นหนทางในการต่อสู้คดีให้ได้รับความเป็นธรรมภายในประเทศ รวมถึงใช้การคุกคามโดยใช้มาตรการทางกฎหมาย (Judicial Harassment and SLAPP) เพื่อฟ้องร้องปิดปากประชาชนอีกด้วย เป็นเรื่องที่น่าเศร้าแม้แต่นายกรัฐมนตรียังออกมาฟ้องร้องหมิ่นประมาทประชาชนคนธรรมดา และยังใช้วิธีการสลายการชุมนุมด้วยอาวุธและความรุนแรง ละเมิดหลักการสากลสำหรับการสลายการชุมนุม ต่อเยาวชนนิสิตนักศึกษาที่ออกมาต่อต้านรัฐบาล (วชิรวัชร งามละม่อม, รัฐประหาร บทบาททหารกับการเมืองในประเทศไทย, 2562) รัฐบาลยังแบ่งแยกประชาชนออกจากสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะประมุขของประเทศ โดยใช้กฎหมายมาตรา 112 เป็นเครื่องมือคุกคามประชาชนและทำลายสถาบันพระมหากษัตริย์ทางอ้อมโดยไม่สนใจที่จะแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นระบบเพื่อรักษาสถานะและอำนาจของตนเองไว้ต่อไป ผู้นำรัฐบาลแอบอ้างการรักษาสถาบันกษัตริย์เป็นเครื่องมือ แต่กลับแยกประมุขของรัฐออกจากประชาชน และแยกประชาชนออกจากสถาบันโดยสร้างความขัดแย้งขึ้นมาเพื่อรักษาอำนาจตนเอง โดยกว่า 7 ปีที่ผ่านมาประชาชนถูกดำเนินคดีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 107-112 ที่ขึ้นสู่การพิจารณาของศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักร ตั้งแต่ปี 2557-2563 มากกว่า 478 คดีแล้วและสุดท้ายคือ

รัฐบาลใช้สถานการณ์การระบาดของโรคโควิด-19 และความทุกข์ยากของประชาชนเป็นเครื่องมือกระชับอำนาจ และผูกขาดอำนาจครอบจักรวาลตาม พรก.ฉุกเฉินฯ ทอดยาวต่อไป ทั้งนี้ ผู้นำรัฐบาล ลงนามในประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินเพื่อควบคุมการระบาดของโควิด-19 มาตั้งแต่วันที่ 25 มีนาคม 2563 บัดนี้เป็นเวลา 1 ปี 4 เดือนแล้ว ยังไม่มีวิวัฒนาการบังคับใช้กฎหมายซึ่งไม่ได้ช่วยให้เกิดการยับยั้งโรคติดต่อมากขึ้นแต่อย่างใด ตัวเลขผู้ติดเชื้อกลับมากขึ้นสวนทางการใช้อำนาจพิเศษของนายกรัฐมนตรี และสวนทางกับมาตรการต่างๆ ที่รัฐบาลใช้มาตรการควบคุมปิดร้านค้า ร้านอาหารและสถานประกอบการในช่วงที่ผ่านมา แต่ทั้งหมดกลับโยนความผิดให้แก่ประชาชนทุกครั้งไป นอกจากนี้การจัดหาวัคซีนให้เพียงพอต่อความต้องการของประชาชนกลับถูกคอร์รัปชั่นเวลาออกไปเรื่อยๆ เพื่อหากินบนความตายของประชาชนและรักษาอำนาจรวมศูนย์ตามประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินต่อไป เพื่อไม่ให้ประชาชนฟ้องร้องต่อผู้นำรัฐบาลและคณะตามกฎหมายที่รอนสิทธิดังกล่าว

ทั้งนี้ การใช้อำนาจโดยมิชอบของรัฐบาล และการใช้อำนาจประกาศสถานการณ์ฉุกเฉินที่มีความร้ายแรงก็เพื่อต้องการแก้ไขปัญหาการชุมนุมทางการเมือง อันมีสาเหตุมาจากวิกฤตศรัทธาต่อการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลเอง มิใช่โรคระบาดโควิด-19 การใช้อำนาจพิเศษที่เหนือกว่าอำนาจทางปกครองปกติยังเป็นการละเมิดสิทธิพลเมืองโดยตรง ทั้งหมดจึงเป็นเพียงการกระชับ

อำนาจ ของนายกรัฐมนตรีเท่านั้นภายหลังมีข้อเรียกร้องให้ลาออกเพื่อรับผิดชอบปัญหาความขัดแย้งที่ตนเองสร้างขึ้น

จากสองประเด็นดังกล่าวที่ผู้เขียนได้นำเสนอนั้นจะเห็นว่าเป็นการตอกย้ำว่าการบริหารราชการแผ่นดินของคณะรัฐบาลภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระประมุขนั้นเป็นแต่เพียงชื่อและตัวหนังสือเท่านั้นแท้จริงแล้วประชาชนคนไทยทุกคนควรตั้งคำถามและหาคำตอบร่วมกันว่า “ประชาธิปไตยที่แท้จริงอยู่ที่ไหน” “อยู่กับใคร” แล้วเมื่อไหร่ประเทศไทยจะข้ามพ้นสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน (คณิน บุญสุวรรณ, 2532)

ถ้าเราลองย้อนประวัติศาสตร์ประชาธิปไตยของประเทศไทย ก็คงบอกได้ว่า มันเป็นเรื่องที่สะท้อนวิถีชีวิต วัฒนธรรม ความเชื่อที่มันหล่อหลอมเราขึ้นมา ในเชิงประวัติศาสตร์ ถ้าย้อนกลับไปตอนช่วง พ.ศ. 2475 เราสร้างประชาธิปไตยแบบประนีประนอมอำนาจขึ้น คือไม่ได้โค่นฝ่ายอำนาจเก่าไปเสียทีเดียว ตัวอย่างง่ายๆ ก็คือเอากลุ่มชนชั้นนำเก่ามาเป็นหัวหน้ารัฐบาล สภาก็ยอมให้มีสภาสองแบบ คือเลือกตั้ง กับ เอาข้าราชการมาดำรงตำแหน่ง คือปล่อยให้ตุลาการมันอยู่กับแบบรวมยอม แต่ละยุคสมัย ก็จะมีฝั่งที่ต้องการอารมณ์นี้ตลอด ประชาธิปไตยเลยกลายเป็นเรื่องที่ถูกมองว่าไม่มีใครได้ทั้งหมด เป็นอะไรที่ทุกฝ่ายอยู่ด้วยกันได้ อำนาจจึงถูกแชร์กัน ทุกคนมีที่ทางของตัวเอง จะมีปัญหาตอนสมดุลมันเอียงนี่แหละ เมื่อไหร่ที่มีฝ่ายหนึ่งมองว่า ตัวเองกำลังถูกคนอื่นรุกเข้ามาในพื้นที่ของตัวเอง สมดุลที่เคยชินมันกำลังเปลี่ยนไป

แต่วิธีการที่ชนชั้นนำใช้อ้างเพื่อรักษาสมดุล มันก็ถูกตั้งคำถามมาตลอดว่าเป็นวิธีการที่ไม่ค่อยเป็นประชาธิปไตยเท่าไร ไซ้ เราตั้งต้นมาแบบนี้ ในแต่ละยุคก็มีอาการแบบนี้จนเรารู้สึกว่า ยอมรับกันได้กับวิธีการที่ไม่ค่อยเป็นประชาธิปไตยเท่าไร ชนชั้นนำชอบทั้งประชาธิปไตยในอุดมคติแบบนั้นไป ความน่ากลัวคือ ผู้มีอำนาจมักโยนหลักการสากลทิ้งโดยไม่ได้รู้สึกอะไรเลย ไม่ได้ให้น้ำหนักกับคุณค่าสากลเท่าที่ควรจะเป็น ด้วยความเชื่อว่า ตัดทิ้งไปก็ไม่เห็นเป็นอะไร เพราะฉันได้รวมหลักการบางอย่างเข้าไปแล้ว ทำแค่นี้หน่อยก็เพียงพอแล้วสำหรับความเป็นประชาธิปไตย ยกตัวอย่าง เรื่องการมีส่วนร่วม ก็คือถ้ามีคนเข้ามาร่วมก็จบ ไม่ได้หมายความว่า เข้าร่วมแล้วฉันมองเขาเป็นอย่างไร การมาร่วมของเขามันมีความหมายขนาดไหน เช่น ประโยคที่บอกว่า เรามีรัฐธรรมนูญที่เปิดให้ผู้คนมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น แต่เขาก็จะพูดอยู่เสมอว่า เราได้รับฟังความคิดเห็น แต่ไม่ได้เชื่อฟัง เราจะเชื่อหรือไม่ขึ้นอยู่กับคนมีอำนาจอีกที เขาจะคิดว่าแค่นี้ก็คือการทำตามหลักการมีส่วนร่วมตามระบบประชาธิปไตยแล้ว แต่ในความเป็นจริงคือ การมีส่วนร่วมมันต้องมีคุณค่าด้วย เสียประชาชนมันต้องมีความหมาย มันต้องกระตุกต่อมความคิดของผู้มีอำนาจแล้วแปรเปลี่ยนมาเป็นกฎหมายได้

ตลอดสิบปีของความขัดแย้งที่ผ่านมา หลักประชาธิปไตยสากลในบ้านเรามันถูกบิดไปเพราะข้ออ้างเรื่องความเป็นไทยๆ มากแค่ไหน หลักสากลมันไม่ได้ถูกใช้แบบเต็ม 100 เปอร์เซ็นต์มาโดยตลอด ด้วยคำอ้างว่าประเทศเราไม่พร้อม เขาเชื่อว่าประชาธิปไตยแบบอุดมคติมันต้องการคนที่มีคุณภาพ เช่น คนที่มีการศึกษา มีฐานะทางเศรษฐกิจที่ไม่ตกอยู่ในวงจรซื้อสิทธิขายเสียง นักการเมืองต้องเป็นคนที่มีความรู้เรื่องกฎหมาย เข้าใจความต้องการของประเทศ ชนชั้นนำมัก

เชื่อว่า เราจำเป็นต้องหย่อนหลักการประชาธิปไตยบางอย่างลงไปเพื่อให้เข้าศักยภาพของบุคคลในประเทศ ต้องปรับระบบบางอย่างให้มันเข้ากับบุคลากรที่เราได้อยู่ ด้วยคำอ้างว่าทำให้มันเข้ากับบริบททางสังคมแบบไทยๆ ยกตัวอย่าง ในยุคหนึ่งเรามองว่านักการเมืองไม่มีศักยภาพด้านกฎหมาย เราจึงออกแบบให้มี ส.ว. แต่งตั้งเข้ามาทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยงผู้ทรงคุณวุฒิให้กับ ส.ส. ที่ผ่านมามีคำถามอยู่เสมอว่าสิ่งที่เติมเข้าไปก็ขัดแย้งกับหลักพื้นฐานประชาธิปไตยอยู่พอสมควร เขาประเมินว่าคนที่อยู่ในสังคมมีศักยภาพเท่านี้ ก็เลยพยายามหย่อนหลักการอะไรบางอย่าง เพื่อให้เดินต่อได้ด้วยความมั่นใจว่า มันคือสิ่งที่ดีกว่า ขณะเดียวกัน ก็มักมองว่า ถ้ายึดตามสากลไปเลยทั้งหมด มันจะสร้างปัญหา ที่เห็นได้ชัดคือรัฐธรรมนูญฉบับ 2560 ซึ่งมีความเป็นไทยๆ เพียงเลยหนักข้อขึ้นกว่าเดิมมาก เพราะคนร่างรัฐธรรมนูญมองว่า ช่วงวิกฤตการเมืองก่อนรัฐประหารนั้น รัฐธรรมนูญไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้ได้ ในแง่หนึ่ง ประชาธิปไตยแบบไทยๆ เชื่อว่ารัฐธรรมนูญต้องเป็นยาวิเศษ ถ้ามีปัญหาอะไรขึ้นมา รัฐธรรมนูญต้องแก้ไขสถานการณ์ให้ได้ แต่ปรากฏว่าบรรดาผู้ร่างฯ เรามีประสบการณ์กับเหตุการณ์ที่เขาไม่สามารถเอารัฐธรรมนูญ 2550 ไปแก้วิกฤตการเมืองได้ ก็เลยร่างเพื่อหาทางออกให้กับเหตุการณ์แบบนั้น เช่น การเปิดช่องให้นายกรัฐมนตรีไม่ต้องเป็น ส.ส. ก็ได้ เขาพยายามหย่อนหลักการเดิม เพื่อให้รัฐธรรมนูญปรับตัวได้ตามวิกฤตที่เกิดขึ้น เขาอ้างว่ามันแก้ปัญหาไม่ได้ ภาวะที่เป็นปัญหา ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมเรา พอเกิดปัญหาขึ้นมาก็รับมือไม่ได้ เลยกลายเป็นว่าพยายามเขียนกติกาไว้โดยอ้างคำว่าแบบไทยๆ ตามมุมมองของเขา (กมล สุขพานิช-ชันปราบ และสุจิต บุญบงการ, 2529)

ยิ่งเราโยยหาประชาธิปไตยแบบไทยๆ กันหนักๆ มันสะท้อนได้ใหม่่ว่าประชาธิปไตยเราไม่แข็งแรง เวลาเราโยยหาประชาธิปไตยแบบไทยๆ ในนัยยะหนึ่งแปลว่าเราปฏิเสธประชาธิปไตยสากล แม้จะพยายามเพิ่มมูลค่าให้มันสูงขึ้น ด้วยการบอกว่า มันคือประชาธิปไตยสากลผสมกับความเป็นไทย แต่เอาเข้าจริงแล้ว เวลาบวกความเป็นไทยเข้าไป ก็จะลดทอนความเป็นสากลอยู่ดี เวลาบอกว่า เราต้องการประชาธิปไตยแบบไทยๆ แปลว่าเราไม่ยอมยกได้ประชาธิปไตยที่แข็งแรง แต่เพียงแค่อยากเอาเนื้อหาสาระบางอย่างออกไป แล้วเอาความเป็นไทยเข้าไปใส่แทนที่ เพื่อตอบโจทย์อำนาจของชนชั้นนำซึ่งมักเป็นกลุ่มที่เชื่อว่า ถ้าตอบโจทย์ตัวเองได้ ผลพลอยได้ก็จะตกมาอยู่ที่ประชาชนในท้ายที่สุด แต่ในความเป็นจริง ต้องมองกลับกัน ถ้าคนส่วนใหญ่ได้ประโยชน์แล้วก็จะดีต่อตัวชนชั้นนำต่างหาก

พอเป็นแบบนี้ เราควรจัดสมดุลกันอย่างไรให้ความเป็นไทย กับความเป็นประชาธิปไตยสากลมันอยู่ร่วมกันแล้วโอเค อันดับแรกเลยต้องให้คุณค่ากับคนไทยให้มากขึ้นก่อน ชนชั้นนำมักมองว่าประชาชนเป็นเหมือนแขกในประเทศตัวเองอยู่ตลอดเวลา เราจะดูแลท่านเป็นอย่างดี อยากกินน้ำอะไรเดียวเราหามาให้ ซึ่งต้องปรับความเชื่อนี้ให้ได้ก่อน คนไทยต้องหมายความว่าประชาชนทั่วไปนะ ไม่ใช่หยิบคำว่า ไทยๆ ขึ้นมาแต่คืออะไรก็ไม่รู้ ที่ผ่านมาระเบิดประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่มีกรอบคิดเอาไว้ก่อนแล้ว ไม่ใช่การคิดหรือออกแบบร่วมกัน

สมมติว่า ประชาธิปไตยไทยนิยมแบบที่ผู้นำรัฐบาลอยากเห็นเกิดขึ้นจริงๆ เราจะเห็นการเมืองเราเดินไปในทิศทางแบบไหน ประชาธิปไตยแบบไทยนิยม คงจะเป็นประชาธิปไตยแบบ

สงบราบรื่น ชัดแจ้งก็ได้แต่อย่าทำให้เขารู้สึกหงุดหงิด พรรคฝ่ายค้านที่ไม่ขุดคุ้ยข้อมูลมากไป ภาคประชาชนเรียบริ้ยมีระเบียบวินัย ใครอยากได้อะไรก็เข้ามาขอรัฐบาล ไม่ใช่เคลื่อนไหวประท้วงเพื่อเรียกร้องบนถนน

ถ้าประชาธิปไตยแบบไทยนิยมเกิดขึ้นจริงๆ น่าจะเป็นการเมืองที่ผู้นำไม่ยอมให้มีการทะเลาะกัน โดยมีแนวโน้มสูงว่าจะมีรัฐบาลแห่งชาติเกิดขึ้นก็เป็นไปได้

เอกสารอ้างอิงเอกสารอ้างอิง (Reference)

กนลา สุขพานิช-ชั้นปราบและสุจิต บุญบงการ. (2529). ทหารกับการพัฒนาทางการเมืองไทย. *จุลสารวิชาการว่าด้วยทหารไทย*. 2(2), 3.

คณิน บุญสุวรรณ. (2532). *ปัญหาการถ่ายทอดอำนาจทางการเมือง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.